

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ВІТЧИЗНЯНИЙ
ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Мацедонська Н. В. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На сьогоднішній день головною рушійною силою інтернаціоналізації світової економіки стали міжнародні фінанси, що призвело до інтенсивного розвитку фінансових посередників, у тому числі на основі реалізації ними стратегії формування фінансових конгломератів. Значну роль у формуванні сучасної ситуації на світовому фінансовому ринку відіграла діяльність фінансових конгломератів як високо конвергентних інтегрованих фінансових посередників, які у процесі своєї діяльності охоплюють максимальну кількість сегментів фінансового ринку, збільшують обсяг активів, розширюють свою трансграничну присутність у світі.

Фінансовий конгломерат як модель діяльності посередників на фінансовому ринку має низку конкурентних переваг порівняно з спеціалізованими фінансовими посередниками, а саме: можливість створення інтегрованого продукту з урахуванням вимог клієнта; зростання обсягів продажу послуг через запровадження партнерських програм фінансового обслуговування і розширення клієнтської бази; більш широкий продуктовий ряд, адаптований до вимог клієнтів, що забезпечує зростання лояльності клієнтів; оптимізація бізнес-процесів та адміністрування між банком та його партнерами, страховими компаніями, лізинговими компаніями, інвестиційними компаніями та іншими фінансовими інститутами; зниження рівня витрат завдяки зниженню собівартості трансакцій між партнерами шляхом економії адміністративних, управлінських, маркетингових і технологічних ресурсів, що призводить до здешевлення тарифної політики і підвищення рівня конкурентоспроможності фінансового супермаркету на фінансовому ринку;

створення інтегрованих інформаційних систем, що знижує ризик функціонування фінансових посередників і таким чином сприяє підвищенню їхньої конкурентоспроможності; підвищення конкурентоспроможності завдяки синергетичному ефекту об'єднання різних фінансових компаній; використання репутації найбільш успішних підрозділів для розвитку нових напрямів і конгломерату в цілому, що суттєво підвищує ефективність маркетингових заходів; ефект охоплення завдяки значним розмірам фінансових конгломератів та можливості координації дій фінансових посередників [1, с. 126].

Поряд з багатьма позитивними ефектами від кооперації і координації фінансових посередників, така модель доволі часто може призводити до посилення ризикової складової у діяльності фінансових конгломератів. З одного боку, розширення діяльності фінансових конгломератів спрямоване на мінімізацію ризиків, оскільки основою їх створення є диверсифікація, яка полягає у якомога ширшому охопленні усіх сегментів фінансового ринку. З іншого боку, фінансові конгломерати зазвичай є великими системними компаніями, що, відповідно, зумовлює наявність специфічних ризиків. Найбільш вагомим фактором виникнення і реалізації ризиків фінансових конгломератів є внутрішні переплетіння діяльності фінансових посередників, що входять до конгломерату, які проявляються у наявності взаємних вкладень і фінансових зобов'язань та розширенні міжсекторальної діяльності.

Фінансові конгломерати є одним з механізмів посилення залежності національних фінансових ринків від світової економічної системи. Враховуючи трансформаційний характер економіки України та її значне відставання від розвинених країн, оцінка залежності

функціонування вітчизняного фінансового ринку від діяльності міжнародних фінансових конгломератів є однією з першочергових задач у контексті забезпечення фінансової безпеки України і стабільності її економічного розвитку. У процесі оцінювання залежності національних фінансових ринків від фінансових конгломератів має враховуватися, по-перше, їх вплив як представників іноземного капіталу, і, по-друге, конвергентний характер їхньої діяльності.

Однозначно оцінювати вплив міжнародних фінансових конгломератів як представників іноземного капіталу на фінансовий ринок країни розташування не можна, оскільки він може реалізовуватися як у формі позитивних, так і негативних наслідків. Характер впливу міжнародних фінансових конгломератів на вітчизняний фінансовий ринок проявляється, з одного боку, в особливостях їхньої діяльності, які визначаються масштабами охоплення ними сегментів фінансового ринку, їхньою активністю і розміром. З іншого боку, вплив міжнародних фінансових конгломератів значною мірою визначається національними засадами регулювання діяльності висококонвергентних інтегрованих посередників. Співвідношення між позитивними та негативними моментами залежить від особливостей і характеру присутності міжнародних фінансових конгломератів на фінансовому ринку України, а також від закономірностей і тенденцій його функціонування і розвитку.

Загальний підхід до допуску іноземного капіталу на фінансовий ринок України повинен ґрунтуватися на його обмеженні на рівні, за якого зберігається національний контроль за фінансовим ринком. Відповідно до загальносвітової практики, оптимальне значення цього обмеження, повинно не

перевищувати 49%. Слід звернути увагу, що усі фінансові конгломерати-світові лідери функціонують в Україні, а саме Citigroup (США), BNP Paribas (Франція), Allianz (Німеччина), AIG (США), AXA (Бельгія), ING (Нідерланди). Окрім того, з-серед трьох лідерів європейського фінансового ринку два – “Societe Generale” і “Credit Agricole” – представлені в Україні. Міжнародні фінансові конгломерати, як правило, мають у своїй власності близько 100% акцій банків і страхових компаній, що працюють в Україні [2].

Оскільки фінансова система України має банкоцентричний характер, то найбільші ризики для фінансової стабільності через дії міжнародних фінансових конгломератів криються у вітчизняній банківській системі. Хоча міжнародні фінансові конгломерати володіють в Україні як великими, так і середніми та малими банками, основним джерелом небезпеки для стабільності вітчизняної банківської системи є контроль конгломератів над двома банками – “Райффайзен банк Аваль” і “УкрСиббанк”.

Отже, основною формою контролю міжнародних фінансових конгломератів над посередниками фінансового ринку України є мажоритарний контроль; їхня активність на фінансовому ринку і, перш за все, у банківському секторі характеризується високим рівнем і перевищує середньоринкові показники; відсутність суттєвих бар'єрів входження на вітчизняний фінансовий ринок обумовлена надпотужністю і великими розмірами міжнародних фінансових конгломератів відносно обсягів фінансового ринку України. Саме тому існує суттєва залежність сучасного фінансового ринку України від діяльності міжнародних фінансових конгломератів і, як наслідок, існування небезпеки порушення його стабільності.

Література

1. Школьник І. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку : монографія / І. О. Школьник. – Суми : ВВП “Мрія-1”, 2008. – 348 с.
2. Банківська система України : Оцінка впливу іноземного капіталу на функціонування банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrbanking.com/articles/12>.